

PERSPECTIVELE ASIGURĂRII SECURITĂȚII ALIMENTARE A REPUBLICII MOLDOVA

E. Condrea, drd

Universitatea Agrară de Stat din Moldova

INTRODUCERE

Securitatea alimentară națională reprezintă starea economiei, în care indiferent de conjunctura piețelor mondiale, i se garantează populației o asigurare stabilă cu alimente în cantitatea care corespunde parametrilor științific argumentați, precum și se creează condiții de susținere a consumului la nivelul normelor medicale [5, p. 77].

În opinia altor autori securitatea alimentară reprezintă accesul permanent la p cantitate suficientă de alimente în vederea menținerii unei vieți active și sănătoase a populației.

Scopul actualei lucrări constă în analiza perspectivelor de asigurare a securității alimentare a Republicii Moldova.

Securitatea alimentară se determină la diferite niveluri: mondial, regional, național, local și gospodării auxiliare. Securitatea alimentară se măsoară prin numărul de zile în decursul cărora securitatea poate fi asigurată din contul rezervelor existente ale statului [3, p. 69].

1. DIRECȚIILE DE ASIGURARE A SECURITĂȚII ALIMENTARE ȘI FUNCȚIILE ACESTEEA

1.1 Direcțiile de asigurare a securității alimentare

Securitatea alimentară este influențată de 4 grupe de factori:

- mediu social-economic și politic
- performanțele sectorului agroalimentar
- protecția socială
- sănătatea și igiena.

Primul obiectiv al actualei reforme a Politicii Agricole Comune este asigurarea unei producții alimentare stabile, prin garantarea veniturilor fermelor și limitarea variațiilor sezoniere și anuale ale acestora, pornind de la recunoașterea faptului că volatilitatea prețurilor și riscurile naturale sunt mult mai accentuate în agricultură, comparative cu alte sectoare economice, iar profitabilitatea sectorului

agricol este mai scăzută decât în celelalte sectoare economice [2, p. 183]. Principalele organisme mondiale implicate în monitorizarea securității sunt: FAO, CE, USDA. În ultimii ani se precizează că există probleme de insecuritate alimentară în 86 de țări, 43 din Africa, 24 din Asia, 9 din America Latină și Caraibe, 7 din Oceania, 3 din Europa.

În anul 2004 35 de țări au primit ajutoare de urgență din cauza crizelor alimentare. Cauzele au fost: conflicte militare și civile, situații post conflict, refugiații, zonele economice și probleme climatice.

Aprovizionarea cu alimente reprezintă una din condițiile de păstrare a stabilității economice, sociale și a suveranității statului [4, p. 13].

Statul dispune de mai multe posibilități de formare a sistemului de securitate alimentară. El se formează din subsisteme interconexionate după principii unice și este capabil să asigure satisfacerea suficientă și calitativă a necesităților în urma formării resurselor pe baza producției proprii sau importului.

Principalele direcții de asigurare a securității alimentare mondiale prin intermediul sistemurilor naționale de reglementare a producției agricole pot fi elucidate prin două situații:

- utilizarea maximă a resurselor și potențialului agro-economic național ceea ce va contribui la sporirea resurselor alimentare mondiale;
- perfecționarea politicii alimentare și comerciale cu scopul atingerii securității alimentare.

1.2 Funcțiile sistemului de securitate alimentară

Sistemul alimentar de securitate alimentară îndeplinește următoarele funcții:

- a) descoperirea și prognozarea pericolelor interne și externe ale securității, prevenirea și neutralizarea lor;
- b) crearea și susținerea mijloacelor de asigurare a securității, precum și gestiunea acestora în cazul apariției pericolelor;
- c) participarea la diverse evenimente pentru asigurarea securității alimentare în corespundere cu contractele și acordurile internaționale.

Principala cale de asigurare a securității

alimentare a țării este asigurarea de sine stătător a produselor agrare și alimentare, aplicând strategia de protecție a complexului agroindustrial, adică susținerea de către stat a ramurilor acestui complex. Elementele de bază ale acestei strategii și concepții de securitate alimentară sunt:

- asigurarea nivelului convenit de dezvoltare a ramurilor ce conduc la funcționarea țării atât în condiții ordinare cât și în condiții extreme;
- ținerea sub controlul statului a resurselor strategice;
  - excluderea dependenței economiei țării de importul principalelor tipuri de producție;
- menținerea nivelului de viață al populației mai sus de "pragul sărăciei";
- stabilirea sistemului financiar și bancar, a valutei naționale, o dezvoltare suficientă a pieței financiare și a pieței hârtiilor de valoare, reducerea datoriilor interne și externe și dirijarea efectivă a acestora, crearea condițiilor pentru activitatea investițională;
- menținerea spațiului economic unic și a relațiilor internaționale și interregionale, care asigură satisfacerea intereselor naționale;
- determinarea și asigurarea reglementării necesare din partea statului a proceselor economice ce garantează funcționarea normală a economiei de piață.

1.3. Direcțiile de reglementare a raportului: populație – necesități de consum – disponibilități alimentare

Direcțiile de acțiune pentru reglementarea raportului: populație – necesități de consum – disponibilități alimentare sunt următoarele:

Îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul nutrițional:

- educația în domeniul nutrițional în școli, centre de pregătire a personalului;
- distribuirea de materiale informative referitoare la alimentație și mediatizarea informațiilor cu caracter nutrițional;
- demonstrații privind modul de preparare al alimentelor;
- folosirea metodelor de marketing pentru încurajarea alimentației organice;

Creșterea producției de alimente:

- promovarea unei creșteri economice globale care să asigure surse suficiente de energie;
- creșterea producției de leguminoase, ca sursă importantă de proteine;
- dezvoltarea producției de alimente de origine animală;
- sporirea producției de legume și fructe.

Îmbunătățirea sistemelor de distribuție a alimentelor:

- îmbunătățirea sistemului de comunicații și a infrastructurii pentru facilitarea redistribuirii stocurilor;
- instituirea meselor de prânz în școli, întreprinderi, instituții de învățământ;
- plata săptămânală a salariilor și încurajarea administrării judicioase a acestora.

Îmbunătățirea sistemului de depozitare a alimentelor:

- crearea de noi spații de depozitare;
- asigurarea și menținerea condițiilor optime de depozitare.

Îmbunătățirea siguranței alimentelor:

- metode mai bune de conservare a alimentelor;
- iodizarea sării de bucătărie;
- îmbogățirea în vitamine și săruri minerale a cerealelor;
- fluorizarea apei pentru reducerea apariției cariilor dentare;
- îmbunătățirea siguranței alimentelor care se consumă pe stradă, prin educarea și informarea vânzătorilor și consumatorilor și respectarea cerințelor minimale de igienă impuse.

În figura următoare se prezintă Concepția „10 A” care sintetizează caracteristicile specifice ale securității alimentare.

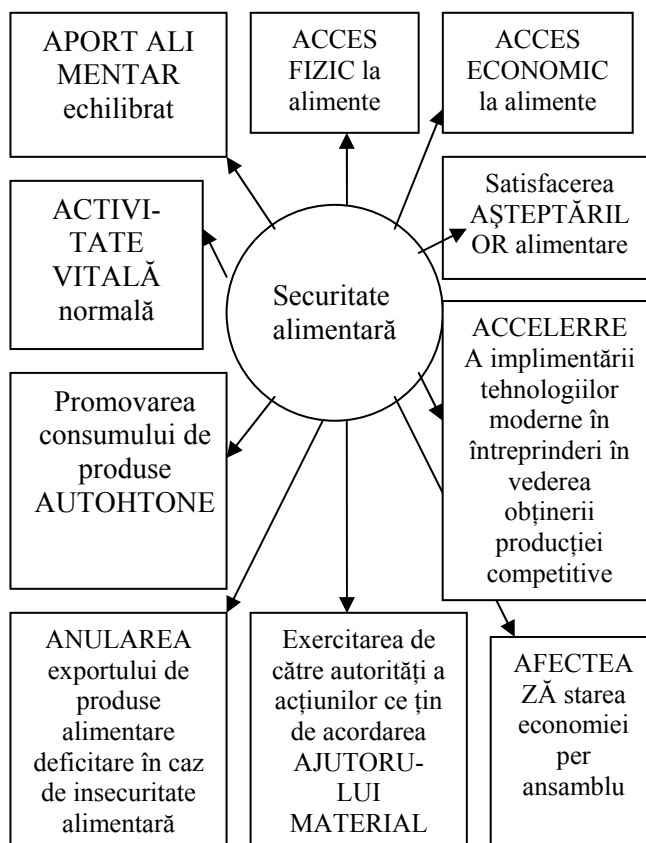

Figura 1. Concepția 10 “A”.

Sursa: Elaborat de autor

2. OBIECTIVELE ȘI PRIORITĂȚILE SECURITĂȚII ALIMENTARE

2.1 Sarcinile securității alimentare

Strategia securității alimentare naționale a Republicii Moldova este orientată la creșterea volumurilor de producere a producției agricole, optimizarea parametrilor cantitativi și calitativi ai resurselor, perfecționarea structurii consumului de alimente și echilibrarea rației alimentare. O atenție deosebită se acordă dezvoltării producției orientată spre export, ținându-se cont de utilizarea avantajelor diviziunii internaționale a muncii și conjuncturii favorabile a pieței. Asigurarea securității alimentare presupune soluționarea sarcinilor, cele mai importante fiind:

a) crearea condițiilor economice stabile și executarea unei politici agrare eficiente care să creeze posibilități egale pentru toți subiecții economici;

b) desfășurarea unei politici sociale orientată spre lichidarea sărăciei și inegalității privind accesul la alimente, dar și spre o politică rațională în domeniul ocupării populației;

c) asigurarea unor furnizări adecvate de alimente pentru satisfacerea necesităților populației; atingerea unui nivel de dezvoltare durabilă și intensivă a producerii de mărfuri alimentare, sporirea productivității, eficienței și siguranței alimentelor;

d) elaborarea și introducerea unor strategii complexe de dezvoltare a ramurilor complexului agroindustrial cu scopul de a spori posibilitățile de producere a alimentelor; susținerea utilizării tehnologiilor avansate în producere, prelucrare și păstrare a materiei prime și alimentelor;

e) desfășurarea unei politici economice externe active; utilizarea avantajelor diviziunii internaționale a muncii; optimizarea activității de import-export;

f) perfecționarea mecanismului de reacționare în situațiile excepționale pe piața alimentară.

Multifuncționalitatea sferei agrare determină dezvoltarea bazată pe principii și legități, cele mai importante fiind următoarele:

- bunăstarea populației implicate în agricultură este influențată direct de rezultatele obținute în această sferă;

- producerea producției agricole este strâns legată de mediul înconjurător, interacționează cu acesta, depinde de starea acestuia, determină gradul de ocupație al populației, nivelul de dezvoltare a teritoriului, păstrarea tradițiilor socio-culturale și a mediului rural de viață;

- fiind o ramură specifică, caracterizată printr-o dispersare a obiectelor de gospodărire, sezonalitate a producerii, utilizare a factorilor estetici și biologici, aceasta este supusă unui grad ridicat de riscuri, asigură stabilitatea funcționării diferitor sfere materiale și nemateriale;

- stabilitatea dezvoltării agriculturii și eficiența acesteia reprezintă o condiție indispensabilă de funcționare a pieței alimentare interne, care garantează formarea resurselor alimentare necesare pentru independența alimentară a statului;

- importanța socială a producției condiționează interdependența agriculturii cu comerțul internațional, provocând activizarea fluxurilor de mărfuri pe piața alimentară mondială, înăsprirea luptei concurențiale, sporind dezechilibrul dintre regulile și normele adoptate în țările exportatoare și importatoare de producție;

- agricultura joacă un rol important în menținerea activității vitale a regiunii, o parte însemnată a populației căreia este direct sau indirect ocupată în această ramură. Asigurarea activității vitale a regiunilor rurale, a unui nivel destoinic de viață reprezintă o sarcină națională, ceea ce presupune necesitatea de susținere a agriculturii.

Conform prevederilor FAO necesarul zilnic de alimente din punct de vedere cantitativ, calitativ și sortimental constituie circa 2700 kcal / locuitor / zi și minimum 55 g proteine, din care jumătate de origine animală.

Într-o lume în care bolile generate de alimentație au atins cote alarmante, determinând maladii cardiovasculare și proliferative, toxiinfecții și alergii alimentare, obezitate și diabet, comunitatea internațională prin intermediul organismelor sale de specialitate FAO și OMS și-a stabilit o serie de obiective în scopul asigurării securității alimentare și nutriționale. Între acestea mai importante sunt:

- aprofundarea studiilor privind valoarea nutritivă și biologică a alimentelor;

- îmbunătățirea criteriilor și metodelor de evaluare a calității alimentelor;

- prevenirea bolilor legate de o alimentație necorespunzătoare și evaluarea riscurilor pentru prevenirea îmbolnăvirilor generate de alimentație.

2.2 Elaborarea prognozei producției agricole

Este necesar ca în R. Moldova să se elaboreze un program de educație alimentară atât pentru elevi aflați la vârsta adolescenței, cât și pentru maturi, deoarece fără un control conștient al alimentației există pericolul apariției unui dezechilibru nutrițional ce se găsește la originea multora din

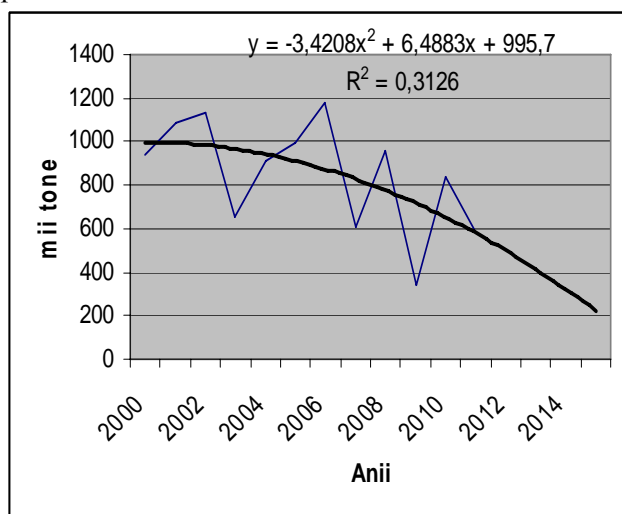
maladiile civilizației industriale cu efecte economice negative semnificative datorită incidenței crescute în grupele de vârstă aflate în perioada activă, excluderea alimentelor de tip fast-food. Asigurarea securității alimentare a statelor dezvoltate a generat diferite modalități de susținere financiară a agriculturii, de protecție a producătorilor, dar și a consumatorilor de produse alimentare.

Prognozele învățaților străini, elaborate pe baza cercetării dependențelor caracteristice condițiilor de piață dau o idee despre direcțiile strategice de formare a piețelor mondiale. Prețurile la mărfuri tot mai mult depind de furnizările de resurse energetice și prețurile acestora. Situațiile de forță majoră din agricultură (calamități naturale, anomalii naturale, epidemii și epizootii), repetabilitatea sporită a acestora provoacă creșterea prețurilor la principalele tipuri de producție agricolă și determină gradul și stabilitatea creșterii lor. Potențialul exportului mondial de grâu în volum de 200 mln. tone pe an este format de câteva țări (SUA-50 %, Canada-12-15 %, Australia-5-6 %, Argentina, Franța, Marea Britanie, Italia-restul). Se așteaptă un import esențial la grâu și zahăr și puțin mai redus la carne. O dependență maximă față de importul de grâu (până la 70 % din necesar) în ultimii ani a înregistrat Japonia, Coreea de Sud, Taiwan și Cuba.

Pentru determinarea prognozei producției agricole pentru anii 2014 și 2015 vom utiliza programul EXCEL. Pe baza datelor producției de grâu de toamnă și primăvară obținute în perioada 2000-2011 [1] s-a obținut următoarea funcție polinomială:

$$Y = 3,0779 \times x^2 - 45,943 \times x + 940,91 \quad (1)$$

În fig. 2 se prezintă trendul producției de sfeclă pentru zahăr.

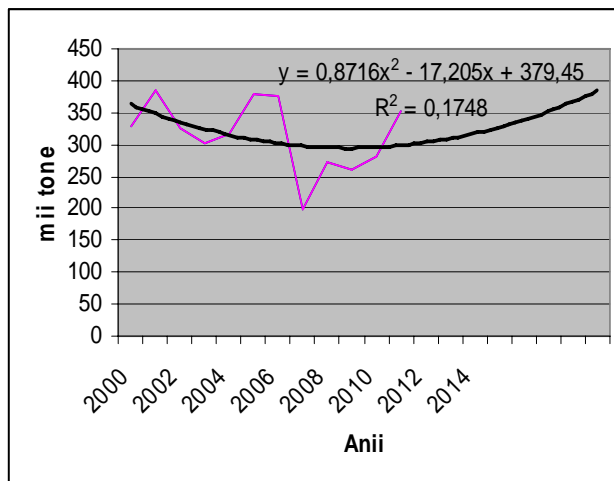

Figura 2. Trendul producției de sfeclă pentru zahăr.
Sursa: Elaborat de autor

Funcția trendului producției de floarea-soarelui determinată pentru perioada 2000-2011 este următoarea:

$$Y = 0,6816 \times x^2 - 1,6401 \times x + 298,66 \quad (2)$$

Trendul producției de cartof este prezentat în figura următoare.

Figura 3. Trendul producției de cartof.

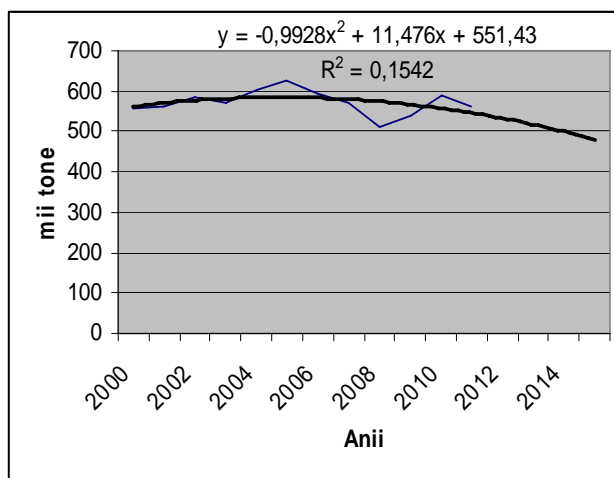
Sursa: Elaborat de autor.

Pentru producția de legume s-a obținut următoarea funcție polinomială:

$$Y = 0,504 \times x^2 - 12,587 \times x + 417,68 \quad (3)$$

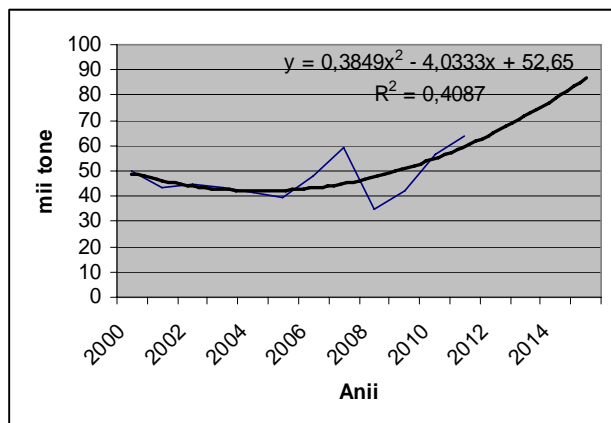
Pe baza datelor producției de fructe, pomușoare și nuci obținute în perioada 2000-2011 [1] s-a obținut următoarea funcție polinomială:

$$Y = -3,1299 \times x^2 + 40,143 \times x + 265,77 \quad (4)$$

Figura 4. Trendul producției de lapte de vacă.

Sursa: Elaborat de autor

Figura 5. Trendul producției de carne de porc.

Sursa: Elaborat de autor

Proгноza producției agricole este prezentată în tabelul următor.

Tabelul 1. Proгноza producției agricole, mii tone

Specificație	Anii				
	2000	2005	2011	2014	2015
Grâu de toamnă	728	1057	795	944,3	993,8
Sfeclă pentru zahăr	944	991	589	323,3	223,8
Floarea-soarelui	269	331	427	427,4	446,9
Cartof	330	378	351	317,5	327,3
Legume	364	389	362	342,3	345,3
Fructe, pomușoare și nuci	225	386	378	163,7	106,8
Lapte de vacă	555	627	560	500,2	480,9
Carne de porc	50	40	64	78,8	86,7

Sursa: elaborat de autor.

Analizând datele tabelului de mai sus putem afirma faptul că cantitatea de grâu prognozată pentru anii 2014 și 2015 este mai mare față de cea din anul 2011 respectiv cu 149,29 și 198,76 mii tone în mărime absolută sau cu 18,78 și 25,00 p.p. în mărime relativă.

Cantitatea prognozată de sfeclă pentru zahăr este mai mică față de cea din anul 2011 respectiv cu 265,66 și 365,21 mii tone în mărime absolută sau cu 45,1 și 62,01 p.p. în mărime relativă.

O tendință de diminuare se observă și la producția de cartof, cantitatea prognozată pentru

anii 2014 și 2015 fiind cu 23,7 și 9,81 mii tone mai mică în mărime absolută sau cu 9,55 și 6,75 p.p. în mărime relativă. De asemenea este mai mică cantitatea prognozată de legume pentru anii 2014 și 2015 comparativ cu cea din anul 2011 respectiv cu 19,72 și 16,69 mii tone în mărime absolută sau cu 5,45 și 4,61 p.p. în mărime relativă.

Cantitatea prognozată de fructe, pomușoare și nuci pentru această perioadă este mai mică față de cea din anul 2011 respectiv cu 214,31 și 271,2 mii tone în mărime absolută sau cu 56,7 și 71,75 p.p. în mărime relativă.

Producția de lapte de vacă prognozată pentru anii 2014 și 2015 este mai mică față de cantitatea obținută în anul 2011 respectiv cu 59,81 și 79,11 mii tone în mărime absolută sau cu 10,68 și 14,13 p.p. în mărime relativă, iar cea prognozată de carne de porc depășește nivelul anului 2011 respectiv cu 14,75 și 7,9 mii tone în mărime absolută sau cu 23,05 și 35,39 p.p. în mărime relativă.

CONCLUZII

1. Securitatea alimentară națională reprezintă starea economiei, în care indiferent de conjunctura piețelor mondiale, i se garantează populației o asigurare stabilă cu alimente în cantitatea care corespunde parametrilor științific argumentați, precum și se creează condiții de susținere a consumului la nivelul normelor medicale.

2. Direcțiile de acțiune pentru reglementarea raportului: populație – necesități de consum – disponibilități alimentare sunt: îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul nutrițional, creșterea producției de alimente, îmbunătățirea sistemelor de distribuție a alimentelor, îmbunătățirea sistemului de depozitare a alimentelor, îmbunătățirea siguranței alimentelor.

3. În Concepția „IOA” sunt sintetizate următoarele caracteristici specifice ale securității alimentare: Acces fizic la alimente, Acces economic la alimente, satisfacerea Așteptărilor consumatorilor ca urmare a procurării produselor alimentare, Accelerarea implementării tehnologiilor moderne în întreprinderi în vederea obținerii producției competitive, Afectează starea economiei per ansamblu, exercitarea de către autorități a acțiunilor ce țin de acordarea Ajutorului material, Anularea exportului de produse alimentare deficitare în caz de insecuritate alimentară, Aport Alimentar echilibrat, Activitate vitală normală, promovarea consumului de produse Autohtone.

4. Cantitatea de grâu prognozată pentru anii 2014 și 2015 este mai mare față de cea din anul

2011 respectiv cu 149,29 și 198,76 mii tone în mărime absolută sau cu 18,78 și 25,00 p.p. în mărime relativă, iar cantitatea prognozată de sfeclă pentru zahăr este mai mică față de cea din anul 2011 respectiv cu 265,66 și 365,21 mii tone în mărime absolută sau cu 45,1 și 62,01 p.p. în mărime relativă.

5. O tendință de diminuare se observă și la producția de cartof, cantitatea prognozată pentru anii 2014 și 2015 fiind cu 23,7 și 9,81 mii tone mai mică în mărime absolută sau cu 9,55 și 6,75 p.p. în mărime relativă. De asemenea este mai mică cantitatea prognozată de legume pentru anii 2014 și 2015 comparativ cu cea din anul 2011 respectiv cu 19,72 și 16,69 mii tone în mărime absolută sau cu 5,45 și 4,61 p.p. în mărime relativă.

6. Cantitatea prognozată de fructe, pomușoare și nuci pentru această perioadă este mai mică față de cea din anul 2011 respectiv cu 214,31 și 271,2 mii tone în mărime absolută sau cu 56,7 și 71,75 p.p. în mărime relativă.

7. Producția de lapte de vacă prognozată pentru anii 2014 și 2015 este mai mică față de cantitatea obținută în anul 2011 respectiv cu 59,81 și 79,11 mii tone în mărime absolută sau cu 10,68 și 14,13 p.p. în mărime relativă, iar cea prognozată de carne de porc depășește nivelul anului 2011 respectiv cu 14,75 și 7,9 mii tone în mărime absolută sau cu 23,05 și 35,39 p.p. în mărime relativă.

Bibliografie

1. *Anuarul Statistic al Republicii Moldova*. Chișinău, 2006, 2009, 2012- 560 p.
2. **Oțiman, P.** *Alternativele economiei rurale a României: dezvoltarea agriculturii sau insecuritate alimentară și deșertificare rurală severă*, edit. Academiei Române, București 2011, 311 pag.
3. **Brustinov, V. M., Zinov'ev, F. V., Li, L. I.** *Prodovol'stvenny'j ry'nok i uroven' zhizni naseleniya, Melitopol'*, 2000, 78 s..
4. **Gusakov, V.**, *Prodovol'stvennaya bezopasnost' Respubliki Belarus'. Monitoring-2009. v kontekste regional'ny'x aspektov Gusakov V. G. [i dr.]*. Institut sistemny'x issledovanij v APK NAN Belarus', 2010. 136 s.
5. **Il'ina, Z. M., Batova N. N.** *Konkurentosposobnost' produkcii i prodovol'stvennaya bezopasnost'. Teoreticheskie i prakticheskie aspekty' /-* Minsk: Institut sistemny'x issledovanij v APK NAHN, 2010, - 120 s.